

Helena Suomela/Motiva
Taneli Varis/Motiva

9.3.2018

Liikenne- ja viestintäministeriö
Kirjaamo

LVM/1770/03/2016

Lausunto maantielain (503/2005) ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Motiva Oy kiittää mahdollisuudesta antaa näkemyksensä liikenne- ja viestintäministeriön esitysluonnoksesta maantielain (503/2005) ja eräiden muiden lakien muuttamiseksi. Pidämme hyvänä, että maakuntauudistuksen täytäntöön panoa on pohdittu laajasti liikennetehtävien osalta. Kokonaisuus sisältää paljon erittäin tärkeitä ja laajasti yhteiskunnassa vaikuttavia uudistuksia. Näkemyksemme kohdistuvat tässä lausunnossa erityisesti liikkumisen ohjaukseen ja maankäytön suunnitteluun.

Kestävä, viisas liikkuminen on tulevaisuudessa yhä keskeisemmässä roolissa kehittyvässä ja elinvoimaisessa yhteiskunnassa, joten liikennejärjestelmäsuunnittelun kaikissa vaiheissa on hyvä huomioida ja integroida mahdollisuudet kestäväen liikkumiseen ja sen edistämiseen. Olennaista on, että toiminnan laatu ja sen kustannustehokkuus pysyvät hyvinä, ei ainoastaan yhden maakunnan näkökulmasta, vaan myös valtakunnallisesti.

Liikkumisen ohjauksen valtionavustusten siirtäminen maakunnille

Liikenneviraston johdolla on liikkumisen ohjauksen valtakunnallisessa työssä rakennettu toimivia verkostoja yli hallintorajojen ja vaikutettu viisaan liikkumisen edistämistyöhön kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Osan tästä työstä Liikennevirasto on tilannut Motivalta ja keskeisenä osana toimintaa on ollut Liikenneviraston avustaminen valtionavustusprosessissa ja tehtyjen hankkeiden verkottaminen, viestintä ja vaikuttavuustiedon keruu. Toimimme lisäksi hallitusohjelman mukaisesti kokeilukulttuurin edistäjänä ja huolehdimme siitä, että liikenteen hankkeet linkittyvät kokeilukulttuurin edistämiseen vahvasti toisiaan tukien. Synergiaa liikkumisen ohjauksen toimintaan tuo myös laaja-alainen maakunnallinen energia- ja ilmastotyö ja siihen liittyvä neuvonta.

Maantielain luonnoksessa on linjattu liikkumisen ohjauksen valtionavustusten myöntämisen siirtämisestä Liikennevirastolta maakunnille. Siirtäminen voi mahdollisesti joissain tapauksissa edesauttaa liikkumisen ohjauksen integroimista alueellisen maankäyttöön ja liikennejärjestelmän kehitykseen. Muutoksessa on kuitenkin merkittäviä uhkia, mikäli tulevien maakuntien toiminnan tukemisesta, verkottamisesta ja osaamistasosta ei pidetä huolta.

Liikkumisen ohjaus, joka tarkoittaa kestäväen liikkumisen edistämistä muun muassa markkinoinnin, palveluiden kehittämisen ja suunnittelun keinoin on selkeä kohde, johon valtionavustuksia asiaa koskevan asetuksen mukaankin tulee käyttää. Valtakunnallisesta avustushakemusten arvioinnista luopuminen voisi johtaa rahoituksen valumiseen ohi varsinaisesta käyttökohteestaan ja johtaa ei-

toivottuun lopputulokseen sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Ilman riittävää asiantuntemusta ja yhteneviä käytäntöjä, avustuksia saatettaisi myöntää esimerkiksi liikunnan edistämiseen tai infran kehitykseen. On vaarana, että ei-toivotut erot eri maakuntien välillä korostuvat ja heikentävät liikkumisen ohjauksen laatua.

Todennäköisimpänä uhkana avustusten siirrossa kuitenkin on se, että ilman käytettävissä olevan rahan merkittävää korotusta, tyyppillinen vuosittain käytössä oleva avustussumma, 900 000 euroa, jakautuu liian pieniin osiin. Maakunnalla saattaa olla valtakunnallista toimijaa suurempi houkutus jakaa käytettävissä olevat varat tasaisesti alueensa kuntien kesken. Vaikka pienille hankkeille ja kokeiluille on sijansa, voi tosiasiallisesti yksittäisten kuntien tai järjestöjen hankkeiden koko jäädä niin pieneksi, ettei sillä saavuteta haluttua vaikuttavuutta ja nykyisen kaltaiseen uusien palveluiden kehitykseen ja markkinointiin ei ole mahdollisuuksia. Myös hallinnollisen työn suhteellinen osuus niin avustusten myöntäjällä kuin saajallakin voi kasvaa huomattavasti. Vaikuttavuuden heikentymisen ohella myös vaikuttavuuden seuranta ja arvioiminen jäänee heikolle tasolle, ellei valtakunnallisesta koordinaatiosta ja valvonnasta huolehdita jollain tavalla.

Maankäytön yhteensovitus liikennejärjestelmätyöhön

Maankäytön suunnittelulla voidaan vaikuttaa keskeisesti ihmisten liikkumistottumuksiin. Suunnittelemalla maankäyttöä yhdessä liikennejärjestelmän keskeisten toimijoiden kanssa voidaan luoda yhdyskuntarakenne, jossa liikkumistarve on mahdollisimman vähäinen ja liikkujilla on mahdollisuus valita kestäviä liikkumistapoja. Kestävän liikkumisen tavoitteet ja toimenpiteet sulautuvat liikennejärjestelmän tilan sekä liikennejärjestelmätyön toteutukseen ja vaikuttavuuden seurantaan. Liikkumisen ohjauksen tulisi olla mukana jo liikennejärjestelmätyön tavoitteissa, jotta se integroituu tehokkaasti tavoitetasolta toimenpiteisiin asti. Myös uusien liikkumispalvelujen tulisi olla keskeinen osa liikennejärjestelmätyön keinovalikoimaa. Vaikka palvelujen syntyminen tapahtuisikin markkinaehtoisesti, mikä on toivottavaa, tarvitaan julkiselta sektorilta mahdollisuuksia luovaa toimintaa.

Liikennejärjestelmätyössä voidaan seurata palveluiden kehittymistä ja tunnistaa niiden markkinapotentiaali, varmistaa uusien palveluiden yhteensopivuus olemassa olevien palveluiden kanssa sekä saattaa toimijoita yhteen ja mahdollistaa kokeiluja. Tämän tulee tapahtua yli substanssi- ja hallintorajojen. Valtion omistamalla Motiva Oy:llä on erinomaiset valmiudet viisaan liikkumisen edistämiseksi kuljettaessa kohti vähähiilistä ja kestävästä yhteiskuntaa. Olemme mielellämme mukana tässä työssä lainsäädännön täytäntöönpanossa ja tavoitteiden toteuttamisessa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Helsingissä 9.3.2018

Motiva Oy

Hille Hyytiä
Toimitusjohtaja